

TILTAKSSTRATEGI FOR BRUK AV NÆRINGS- OG MILJØMIDLENE I LANDBRUKET

MODUM KOMMUNE

2020 – 2023

Blomsterrikt på åkerholme, Simostranda, 9. juli 2019.

Vedtatt i møte 1. april 2020 i Hovedutvalg for teknisk sektor, landbruk og miljø.

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Utfordringer for landbruket i Modum.....	4
3. Målsettinger for landbruket i Modum	4
4. Tiltak for landbruket i Modum	4
4.1 Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL).....	4
4.2 Tilskudd til tiltak i beiteområder	6
4.3 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	7
5. Forvaltning.....	7
5.1 Vedtaksmyndighet/tildeling/klage.....	7
5.2 Søknadsfrister.....	8

1. Bakgrunn

Denne tiltaksstrategien gjelder for tilskuddsordningene *Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)*, *Tilskudd til tiltak i beiteområder*, og *Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)*. Det er et krav i ordningenes forskrifter at det skal ligge lokale retningslinjer og strategier til grunn for tildelingen av tilskuddene.

SMIL-forskriften

I formålsparagrafen i forskrift 4. februar 2002 nr. 448 om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, står det som følger:

«Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.»

Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder

Formålsparagrafen i forskrift 4. februar 2013 nr. 206 om tilskudd til tiltak i beiteområder, lyder som følger:

«Formålet med tilskuddet er å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene.»

I Rundskriv 2019-45 Forvaltning av forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder står det: *Forvaltningen av tilskuddsordningen overføres fra Fylkesmannen til kommunene fra 1.1.2020, jf. forskrift om endring av forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder av 03.10.2017 (endringsforskriften)*. Som en følge av dette skal *«kommunene fastsette lokale retningslinjer innenfor rammen av forskriften»*, og prioritere ut fra hva som er *«formålstjenlige tiltak for utmarksbeiting i kommunen»*.

NMSK-forskriften

I formålsparagrafen i forskrift 4. februar 2002 nr. 447 om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, står det som følger:

«Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.»

Rullering av tiltaksstrategien fra 2016-2019

For å kunne ha en gyldig tiltaksstrategi å bevilge tilskudd etter i 2020 ble arbeidet med å rullere tiltaksstrategien satt i gang høsten 2019. I arbeidet med å rullere *Tiltaksstrategi for bruk av nærings- og miljømidler i landbruket*, har kontaktutvalget for landbruk i Modum bidratt.

2. Utfordringer for landbruket i Modum

- a) Avrenning og erosjon fra jordbruksområder
- b) Underdimensjonerte gamle grøftesystemer (spesielt ved ekstremvær)
- c) Forurensning fra landbruket
- d) Dårlig jordstruktur og lite humusinnhold i jorda
- e) Gjengroing av innmark og arealer med dårlig arrondering.
- f) Forfall av gamle bygninger som er viktige elementer i kulturlandskapet
- g) Redusert biologisk mangfold
- h) Redusert bruk av utmarksbeiter
- i) For lav ungsogpleieaktivitet
- j) Manglende vedlikehold og opprusting av skogsbilveier
- k) Liten interesse for og kunnskap om skogbruk hos nye skogeiere

3. Målsettinger for landbruket i Modum

- a) Hindre avrenning og forurensning fra landbruksarealene og forebygge erosjon
- b) Holde jordbruksarealene i hevd, bl.a. ved å hindre gjengroing, bedre jordlivet og gjennom gode hydrotekniske løsninger
- c) Opprettholde det biologiske mangfoldet, med spesiell vekt på pollinerende insekter
- d) Ta vare på kultur- og miljøverdier på innmark og i utmark.
- e) Opprettholde skogproduksjonen på minimum dagens nivå, gjennom aktiv skjøtsel slik at fortsatt høy virkeskvalitet i framtidsskogen sikres.

4. Tiltak for landbruket i Modum

Tiltak som vil bli særskilt prioritert i Modum fremgår av listene nedenfor. Listene er ikke uttømmende, og alle tiltak som klart er i henhold til forskriftenes formål vil bli vurdert. Kommunen forholder seg til de enkelte forskriftene og til de til enhver tid gjeldene rundskriv fra Landbruksdirektoratet for hver av ordningene.

4.1 Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

Tiltak som fremmer økt matproduksjon blir prioritert.

4.1.1 Forurensningstiltak

- Hydrotekniske tiltak
 - Tilskuddssats: Inntil 40 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - F.eks. sikring av planerte områder, åpne avskjæringsgrøfter, grøfterensk m.m
 - Det oppfordres til fellestiltak mellom flere grunneiere, og dette gis inntil 50 % tilskudd.
 - Planlegging av fellestiltak kan tas med som en del av kostnaden for tiltaket.
 - Fangdammer
 - Tilskuddssats: Inntil 70 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Biobed
 - Tilskuddssats: Inntil 70 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Kostander knyttet til utarbeidelse av fagteknisk plan kan inngå i kostnadsoverslaget (i utgangspunktet kun eksterne kostnader).

4.1.2 Biologisk mangfold

- Pollinerende insekter
 - Tilskuddssats: Inntil 100 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense. Dette fordi disse tiltakene sjelden har noen direkte næringsmessig verdi.
 - Tilskudd kan gis til tiltak som er positive for de ville pollinerende insektene.
 - Eksempel på tiltak kan være skjøtsel av åkerholmer, næringsfattige kanter mellom jorder, jorder og skog/beite, veikanter.
 - Det gis ikke tilskudd til tilsåing av arealer.
 - Arealene som velges ut må ha et naturlig utgangspunkt for at ville engblomster kan frø seg selv.
 - Dersom arealet allerede er registrert i Naturbase som en artsrik naturtype (f.eks. slåttemark) eller med spesielle arter som er avhengige av skjøtsel er dette et ekstra pluss for saken.
 - Kostander knytta til utarbeidelse av skjøtelsesplan kan inngå i kostnadsoverslaget.

De arealene som er best egnet er relativt tørre områder på næringsfattig jord, helst solrikt og gjerne kalkrik grunn. Disse ligger gjerne på *utsiden* av fulldyrka mark. Se etter de arealene som allerede er bevokst med engblomstrer som f.eks: blåklokke, prestekrage, rødknapp, blåknapp, gullris, hvitblad tistel, tiriltunge, m.fl.

Skjøtelsesråd/vilkår

- Ingen bruk av kjemiske plantevernmidler, mineralgjødsel eller husdyrgjødsel
- Arealet skal slås en gang seint i sesongen (tidligst 15. juli, men *gjærne* seinere, august-september, avhengig av vekst og type planter). Viktig at de fleste av blomstene er avblomstret.
- Dersom arealene er trebesatt må det benyttes ljå, ryddesag med trekantlinge/ gressblad med tre tenner/ljåklinge, to-hjulsslåmaskin eller mindre slåmaskin.
- La plantematerialet bakketørke i 2-4 dager, men plantematerialet MÅ fjernes fra arealet etterpå.
- Arealet kan bli beitet forsiktig om høsten.
- Dersom arealet er bevokst med enkelte trær, gi gjerne bedre plass til blomstrende trær og busker som selje, rogn, lønn, hegg, lind, eple, vier, krossved, trollhegg, m.fl.
- Fremmede arter må fjernes. F.eks: lupin, kanada gullris, kjempespringfrø, forvillede hageplanter som rynkerose, spireabusker, m.fl.

4.1.3 Kulturlandskapstiltak

- Rydding og inngjerding av gammel kulturmark
 - Vilkår for vurdering av søknad*
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Krav om tilstrekkelig beitepress.
 - Spesielt verdifulle kulturlandskap prioriteres.
 - Tiltaket skal ha næringsmessig verdi.
 - Vilkår som må være oppfylt før utbetaling av tilskudd*
 - Kvist skal samles i haug (ikke nødvendigvis krav om brenning)
 - Krav om permanente gjerder.
 - Øvrige vilkår*
 - Etter at tiltaket er gjennomført, skal arealet kunne godkjennes som innmarksbeite jfr. NIBIOs AR5 klassifikasjonssystem for markslag.
 - Krav om beiting i minst 10 år. Kan oppfylles ved bortleie.

- Ferdselsårer i kulturlandskapet
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Rydding av kantsoner på nylig overtatte/leide landbrukseiendommer

Tiltaket skal begrense gjengroing og ivareta viktige kulturlandskapselementer

 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Rydding av kantsoner kan skje maskinelt eller manuelt.
 - Spesielt verdifulle kulturlandskap prioriteres.

Skjøtsel/vilkår

 - Ryddingen må skje innen to år etter at foretaket fikk disposisjonsrett over arealet (leietidspunkt eller eiendoms overtakelse)
 - Søknaden skal inneholde en skjøtelsesplan for området.
 - Skjøtsel av området i etterkant skal foregå ved behov for å hindre ny gjengroing, og kan skje ved slått, beiting, rydding eller annen form for jevnlig stell.
 - Tildeling av tilskudd forutsetter at arealet skjøttes i minst 10 år.
 - Ved leieareal forutsettes det gyldig jordleieavtale og nødvendig tillatelse fra grunneier til gjennomføring av skjøtelsesplan.
 - Eventuelle spesielle botaniske forhold skal hensyntas i skjøtelsesplanen

4.1.4 Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.

- Restaurering av verneverdige bygninger
 - Tilskuddssats: Inntil 35 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Tilskuddet skal gå til eksteriørmessige utbedringer.
 - Arbeidet skal gjennomføres etter antikvariske prinsipper.
 - Ta gjerne kontakt med kulturvernkonsulent hos Viken Fylkeskommune under planlegging av tiltaket.
 - Bygningsmiljøets helhet er svært viktig ved vurdering av søknaden.
- Kulturminner
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - F.eks. hustuffer, ruiner, gravhauger, rydningsrøyser, bygdeborger, veifar, stier, veimerker, mm.

4.2 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tilskuddssats:

- Ved investeringstiltak kan det gis inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Ved innkjøp av elektronisk overvåkingsutstyr kan det gis tilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. Dette gjelder for inntil 50 % av dyretallet i beitelaget/besetningen.
- For planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan det gis tilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoversalg.

Prioriterte lokale tiltak

- Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter for:
 - Utarbeidelse av planer (beitebruksplan, tiltaksplan, beredskapsplan mv.) for utmarksbeite
 - Vegetasjonskartlegging
 - Ny organisering av beitelag og utmarksbeiteområder
- Faste og mobile investeringstiltak
 - Sperregjerder
 - Ferister
 - Sanke- og skilleanlegg
 - Elektronisk overvåkningsutstyr

4.3 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

- Tilskudd til ungskogpleie
 - Tilskuddssats: Inntil 40 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Med ungskogpleie menes grasrydding, lauvrydding og avstandsregulering i ungskog
- Tilskudd til markberedning
 - Tilskuddssats: Inntil 40 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Tilskudd til miljøtiltak i skog
 - jf. § 6 i forskriften
- Beslutningsgrunnlag for veibygging
 - I prosjekter hvor veieiere trenger et beslutningsgrunnlag for å avgjøre om nybygging/ombygging av en skogsbilvei skal gjennomføres eller ikke, og hvor det er knyttet usikkerhet til gjennomføringen av prosjektet, kan kommunen dekke kostnadene til bruk av godkjent veiplanlegger.
- Øke skogkulturaktiviteten
 - Aktører som påtar seg oppsøkende virksomhet, veiledning til skogeiere og ledelse av ryddegjenger som fører til økt skogkulturaktivitet kan gis tilskudd.

Retningslinjer for søknader om tilskudd til bygging og ombygging av skogsveger, drift med taubane og drift med hest for Modum kommune fremgår av eget vedlegg.

5. Forvaltning

5.1 Vedtaksmyndighet/tildeling/klage

Vedtak om tildeling av tilskudd etter disse forskriftene fattes av kommunen. Vedtak fattet av kommunen kan påklages til fylkesmannen etter reglene forvaltningsloven.

5.2 Søknadsfrister

SMIL-ordningen

Søknadsfristen er 1. mai hvert år. Søknader sendt etter søknadsfristen behandles fortløpende dersom det fortsatt er tilskuddsmidler tilgjengelig.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Søknadsfristen er 1. mars. Søknader sendt etter søknadsfristen behandles fortløpende dersom det fortsatt er tilskuddsmidler tilgjengelig.

NMSK-ordningen

Søknader behandles fortløpende gjennom året så lenge det er tilskuddsmidler tilgjengelig, men må senest være sendt inn innen 1. desember i søknadsåret. Se eget vedlegg for *Retningslinjer for søknader om tilskudd til bygging og ombygging av skogsveger, drift med taubane og drift med hest for Modum kommune.*